Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.

РІК II. ЛЬВІВ, 12. КВІТНЯ 1928. Ч. 7.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.
ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В МІСЯЦЬ.

Редакція і Адм.: Львів, Городецька 95, І. пов. Чекове конто П. К. О. 153.315. Телефон 37-14.

Річна передплата на рік 1928: В краю — річно 8 зол., піврічно 4 зол.; чвертьрічно 2 зол. в Америці і Канаді — 1 дол. в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Аргентині — 3·50 песа; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. Один прим. 35 с.

Українські Еміґранти!

Не кидайте рідної землі!

Вступайте в члени свого Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами!
Передплачуйте, читайте і поширюйте свій часопис „Український Еміґрант“!

Адреса Товариства і Редакції: Львів, Городецька 95, І. поверх.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові міститься

у ЛЬВОВІ, вул. Городецька ч. 95. І. пов.

Урядові години 8–1; 3–5.

Бюро Інформацій та Помочі Еміґрантам

Кружка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами в Тернополі міститься

в ТЕРНОПОЛІ, вул. Міцкевича ч. 3. партер

Урядові години 8—1; 3—5.

До наших читачів за кордоном.

Наш часопис „Український Ем'ґрант“, висилаємо на численні адреси, по всіх майже країнах світу, на адреси тих українських переселенців, що звернулися до нас із проханням присилати їм часопис.

Висилаючи наш часопис, бажаємо тим способом затіснити звязки, які лучать українських еміґрантів з рідним краєм, щоби вони бачили, що рідний край про них не забуває, що його інтересує доля тих десятків і соток тисячів, які мусіли кинути рідну землю і іти шукати за море й гори кращих умовин життя.

Другим нашим бажанням є, щоби самі українські еміґранти зрозуміли ролю нашого часопису і ті завдання, які він собі намітив. Це зрозуміння викажуть вони найкраще тим робом, коли будуть в ньому забирати голос.

Неодин з українських еміґрантів опинився у зовсім нових умовинах життя, зустрів нових людей, так сказати би, розпочав нове життя. Життя повне труднощів, невигод, заводів, життя деколи дуже важке, що вимагало багато посвяти і самозаперечення. Ці переживання може вже сьогодні його не інтересують, може вони загубилися в його памяти і тільки деколи йому пригадуються.

Зате ті переживання далеко цікавіші для тих, що щойно мають залишити рідній край і піти у невідомі краї. Кожний з нас знає, як цікавить наших селян лист, котрий прийде від переселенця, наприклад, з Америки. Читає його не тільки близча чи дальша родина, але читає його ціле село. Всіх він цікавить, розбирають кожне його слово і по свойому його пояснюють. Неодин, якого доля кинула пізніше теж на чужину, нераз научився дечого з такого листу і потім умів оминути неодно лихо в життю.

З нагоди Свят

Управа Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами і Редакція „Українського Еміґранта“ складають всім своїм членам, співробітникам, прихильникам і читачам в краю і поза його межами щирі побажання: ВЕСЕЛИХ СВЯТ! ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

Одним словом життя переселенця інтересує всіх у рідному краю. Тому його обовязком повинно бути іти на зустріч цьому заінтересуванню і його по змозі заспокоювати. А сповнить він це, коли буде посилати дописи до нашого часопису. Дописи не потребують бути довгі. Вистарчить кілька стрічок. У тих дописах повинні переселенці брати під увагу такі справи: коли приїхав до місця свого нового побуту, як йому жилося у перших роках, скільки українців живе в його околиці і з яких сторін, які умовини праці, які важніші події пережив, чи є яка громадянська праця серед тамошніх українських переселенців, які домагання мають ті переселенці і т. д.

Ось такі питання повинні порушити у своїх листах наші переселенці і на них давати коротку відповідь.

Всі ці дописи використає у відповідній спосіб наша редакція, поміщуючи їх у часописові чи відкладаючи до матеріялів для історії української еміґрації. Бажаним булоби, щоби наші еміґранти присилали також фотоґрафічні знимки, які булиби ілюстрацією їх дописів. Бо і це є важне і це наша редакція використає у відповідній спосіб, при відповідній нагоді

Можливо, що неодин з еміґрантів не має смілости і має певні сумніви, чи він зуміє написати бажаний допис. Цим не повинен ніхто зражуватися і сміло писати так, як уміє.

Поміщуємо цей зазив тільки в тій цили, щоби заохотити ширші круги наших читачів на далекій чужині до співпраці з нами. Сподіваємося притім, що наш заклик не остане без прихильного відзиву,

---

Поміч для еміґрантів.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами одержало дозвіл від Еміґраційного Уряду давати поміч еміґрантам і виготовлювати, та вносити до відповідних властий ріжні подання для еміґрантів. До цего часу подання ті виготовляли і вносили ріжні приватні аґенти, або бюра корабельних товариств. Новий польський закон під гострими карами заборонив одним і другим виконувати ті чинности, а Еміґраційний Уряд позволив робити це за малою заплатою після цінника, затвердженого цим урядом, гуманітарним товариствам опіки над еміґрантами.

В практиці до найважніщих чинностей в тому ділі є:

1) Виготовлювання подань до чужих консулярних властей на візи.

2) Виготовлювання подань до Еміґраційного Уряду на дозвіл на еміґраційні пашпорти.

3) Виготовлювання подань до Повітових Доповнюючих Команд і інших військових властей о дозвіл на виїзд за границю.

4) Виготовлювання подань до старостів о еміґраційні пашпорти.

5) Писання листів для еміґрантів за границю в справах одержання ріжного роду афідавітів, на підставі яких вони мали би можність виїхати до чужих країв.

6) Інтервенція у відносних властей в справах документів для еміґрантів до виїзду за границю.

Чинности ці в злуці з даванням еміґрантам точних інформацій буде виконувати Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами при помочі своїх Бюр інформацій і помочі еміґрантам у Львові і Тернополі.

Наші еміґранти не знають всіх правних формальностей при вношенні подань о потрібні до подорожі документи і цю несвідомість використували досі за грубими заплатами ріжного роду покутні писарі і аґенти. Від тепер, кожний український еміґрант має можність дозідатися в свому товаристві, як належить старатися о потрібні документи, а коли сам не уміє виготовити і внести відповідного подання чи письма, то службу цю виконають для него Бюра інформацій і помочі еміґрантам у Львові, Городецька ч. 95 і в Тернополі, вул. Міцкевича 3.

Справа еміґрації до Франції.

Недавно закінчилася в Парижі польсько-французька еміґраційна конференція, в якій взяли участь представники польського і французького уряду. На засіданнях обмірковувано справу коштів подорожі, справу видалювань із Франції, а також справу клявзуль контракту.

В наслідку цеї конференції треба сповідатися заведення нового контракту від 1. мая ц. р. Устанлено також в приближенні еміґраційну квоту на 1928 рік. З Польщі виїде до Франції коло 5 тисяч жінок і 10.000 мущин до рільництва і тисяча жінок і 8 тисяч мущин до фабрик та копалень.

На місяць квітень запотребування робітників з Польщі до Франції виносить 1925 осіб. З того має бути принятих через Державні Бюра Посередництва праці:

	гірників	рільничих робітників	жінок
Н. Санч	30	20	20
Перемишль	10	30	100
Львів	20	50	10
Тернопіль	—	20	10
Люблин	10	50	100

Арґентина.

Передвоєнна українська кольонізація.

Українська еміґрація до Арґентини розпочалася около 1900 р., як продовження „бразилійської горячки" з р. 1895 6 р. Мала вона характер виключно посельний і скуплювалася передовсім в сусідній з Параною провінції Місіонес, де повстав цілий ряд малих українських кольоній, з яких найбільша була Апостолес.

Дуже тяжкі були початки цеї еміґрації. Виїздили туди рільні родини з Холмщини й Галичини без ніякого проводу і орґанізації, без ніяких відомостей про край і його клімат, про спосіб тамошнього життя, господарки і праці, без знання еспанської мови, місцевих законів, прав і людей. Місцеве сільське населення стояло на низькому ступені культури; його первісний спосіб господарки не давав нашим першим кольоністам взірців, як господарювати. Далеке віддалення від столиці краю Буенос Айрес, цілковита недостача залізниць і доріг, недостача промислу і більших культурних осередків спричиняли, що життя перших наших кольоністів в Місіонес було дуже прикре й тяжке. Горячий клімат, часті посухи, нерівномірні опади, боротьба зі шаранчею, а найбільше непевність власности набутої землі, утруднювали нашим першим кольоністам виучення певної раціональної господарки, приноровленої до клімату і ріллі.

Тільки завдяки нічим непоборимій життєвій силі і відпорности наших селян пояснити можна, що наші перші кольоністи в Місіонес не вигинули і цілком не здичіли, але поволи акліматизувалися і власним спритом та працею пережили лихоліття, набуваючи господарського досвіду. Життя стало зносніше, коли в 1911 р. побудовано першу залізницю в Місіонес і віддаль між Апостолес до Буенос Айрес скорочено до 36 годин їзди залізницею. З цеї першої нашої передвоєнної посельної еміґрації остало около 20.000 душ в Місіонес і прилежних провінціях. Наші кольоністи під сучасну пору займаються управою кукурузи, рижу по багнах, мандьоки і тютюну, сіють не багато пшениці і жита, плекають де-не-де помараньчі. Найважніщим рільним продуктом на збут є „джерба" — своєрідний арґентинський чай.

Майже без ніякого звязку з нашою передвоєнною еміґрацією до Місіонес, виїхало до Арґентини по війні в останніх кількох роках около 30.000 українських еміґрантів з Галичини, Волині і Холмщини. Незначний відсоток цих еміґрантів творили поселенці, а більшість становили невикваліфіковані робітники.

Супроти цего, що Арґентина останеться на довгі ще літа тереном, куди будуть виїзджати українські еміґранти, обовязком Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами буде докладно розслідити можливости кольонізації, як й зарібкові в тому краю і раціонально зорґанізувати українську еміґрацію в той спосіб, щоби не поробити таких помилок, як роблено з передвоєнною еміґрацією до Місіонес і повоєнною зарібковою еміґрацією. Товариство мусить примінити свою працю до обовязуючих в Арґентині законів і практик, узглядню-вати условини поселення і ринку праці, перевести орґанізацію не на якихсь синтементальних почуваннях, але на твердих економічно-господарських основах.

Арґентинські закони про іміґрацію.

Арґентинські закони означають як іміґранта кожного чужого робітника, ремісника, промисловця, рільника або іншого професіонала, в віці до 60 літ, який в віродостойний спосіб викаже свою мо-

---

В. КОРОЛЕНКО.

На морі.

Є це уривок із більшої повісти В Короленка „Без язика", в якій представлена недоля українських еміґрантів, що вибралися за море. З великим артизмом а одночасно і трагізмом представлене життя нещасних переселенців, котрі, не знаючи нових умовин а головно мови, приневолені були пережити не одно горе.

На море впав страшний туман. Такий туман, що ніс пароходу врізувався немов у білу стіну й ледви видко було, як колихається у млі втихомирене море. Двічі чи тричі, просто коло самого корабля проплили якісь водорости і дехто думав, що це вже близько Америка. Але довідалися від одного чеха що це саме середина океану. Тільки не дуже на південь — мілина. Тут тепла течія вбивається в мілину й повертає на північ і тут таки стрівається з нею й холодна течія з північного моря. І тому понад морем в тім місці все гніздиться туман. Пароплав ішов тихо, незвичайно голосний гудок ревів гучно і жалісно а стіна туману відбивала цей крик, неначе луна в густому лісі. І всім ставало моторошно і страшно.

Саме в цім часі на кораблі помер чоловік. Оповідали, що він всів вже хорим; на третій день йому стало зовсім зле і його примістили в окремій каюті. Туди до нього ходила донька, молода дівчина, котру Матвій Лозинський бачив кілька разів з заплаканими очима і кожного разу в його грудях широких перевертався серце. А нарешті, саме коли пароплав тихо йшов серед густого туману, між подорожними пролетіла чутка, що цей хорий чоловік помер.

І справді, на кораблі всі відчули смерть... Пасажири притихли, лікар ходив поважний і понурий, капітан з помічником радилися а згодом на третій день покійника поховали в морі. Завинули в біле покривало, привязали до ніг тягар; якийсь чоловік, в довгім чорнім сурдуті і широких білих комірцях, цілком як здавалося Матвієві,

ральність і професійну кваліфікацію, а приїзджає до Арґентини пароходами за білєтом 2 або 3 кляси в ціли поселення. Особи, які мають повищі услови- ни, мають записатися на пасажирській лісті корабля, яко іміґранти, щоби могли користати зі всіх цих удогіднень, які Арґентина запевняє іміґрантам. В противному випадку, дану особу уважається як звичайного подорожного.

Кожна особа, записана як іміґрант може користати з таких удогіднень: 1) Позіставати через 5 днів по приїзді на кошт держави в іміґраційному готелі, де одержує мешкання, харч і лікарську опіку; 2) користати з удогіднень при вишуканні праці; 3) відбути подорож залізницею або кораб лем на кошт держави до цеї місцевости, де задумує стало осісти; 4) привозити зі собою без ніяких митних оплат предмети особистого ужитку, домову обстанову і всякі знаряди, потрібні до виконування своєї професії. Ці удогіднення відносяться також до жінок і дітей; 5) іміґрант, який бажає осісти на фармі, може дістати на місці безплатне удержання через 10 днів і користати з удогіднень та помочі кольонізаційних властей.

Орґаном, який має полагоджувати всі іміґраційні справи є Ґенеральна Дирекція Іміґрації при міністерстві рільництва. До цих справ належить: 1) удержувати звязки з краєвими властями і з іміґраційними аґенціями на чужині у всіх справах, звязаних з іміґрацією і її піддержуванням; 2) піддержувати іміґрацію всіми можливими способами, даючи першенство чесним і роботящим людям, а недопускати неробів і злочинців; 3) полагоджувати всі формальности з корабельними товариствами в справі транспортів еміґрантів і їх висідання; 4) улекшувати іміґрантам осісти в краю і знайти для них працю, головно, коли вони хочуть осісти в глибині краю; 5) полагоджувати всі адміністраційні справи, звязані з іміґрацією, вести статистику іміґрації, робити оголошення і т. ін.

Кольонізаційні можливости.

Головним багацтвом Арґентини є годівля худоби і управа збіжжа. Обі галузи цеї краєвої продукції знаходяться в руках великих підприємців і власників, які ведуть свою господарку на просторах землі о поверхні десятків і соток квадратових кільометрів.

Арґентинські пампаси (степи) служили ще індіянам як пасовища, на яких випасали вони стада лям. По індіянах забрали ці пасовища еспанські завойовники і вони спровадили туди европейську худобу, яка дуже там розмножилася. В половині 18 віку начислювано в Арґентині 48 міліонів штук рогатої худоби, овець і коней; степ не вистарчав на виживлення такої маси худоби, яку вбивано тільки на шкіру і товщ. Від початку 19 століття розпочалися транспорти шкір з Арґентини до Анґлії, а від 1891 року розпочали вивіз з Арґентини живих звірят. В 1925 р. начислювано в Арґентині около 100 міліонів штук худоби, а вивіз мяса сушеного і мороженого виносив в 1918 р. около 800 тисячів тон переважно до Анґлії.

Завдяки лагідному кліматові краю худоба цілий рік живе під голим небом, нема там стаєн, ні стоділ, ні стирт сіна. Всю поживу знаходить худоба на степу, а стережуть її пів дикі пастухи, мішанці індіян з еспанцями.

Нема найменших виглядів, щоби коли небудь ті пасовища або їх части дістались в руки еміґрантів з Европи. Також не можна числити на це, щоби еміґранти могли заступити уроженців-пастухів, а тим самим цілий степ є недоступний для европейської, а тим самим для української еміґрації.

не схожий на духовника — відчитав молитви, потім тіло поклали на дошку, дошку поклали на борт і за коротку хвилинку, серед захоплюючої тишини, почувся плюскіт... Одночасно, хтось голосно крикнув, молода дівчина сіпнулася до моря і Матвій почув рідне слово: „Тату, тату!“ Тимчасом пароплав, тихо працюючи шрубами, вже відсунувся від того місця і самі хвилі перемішалися з білим туманом. З людини й сліду не лишилося. Туман замкнувся позаду суцільною стіною, туман був теж з переду а корабельний ревун стогнав наче і він голосив над сумною людською долею.

Скоро, одначе, інші події заступили собою отсю смерть... Ще того самого дня невеличка парусна барка ледви-ледви встигла вимкнутися з під носа їх проплаву. Але це ще нічого. Люде на барці махали капелюхами і сміялися у віддалі яких пять сяжнів. Вони були в цератових каптанах і чудних капелюхах. Другого разу малощо не вийшло ще гірше. Серед дня, в молочній імлі щось, видко, привиділося капітанові Пароплав спинили, потім відійшли назад, наче тікали від когось, що сунув в тумані. Вкінці станули, чекаючи. І нараз Лозинський побачив в горі, наче у млі, знялася хмара з блискучими краями а в повітрі стало холодніше і повіяло гострим вітром. Пароплав повернув і тихо, наче крадькома почав повзти в глиб туману ліворуч. А праворуч від нього була не хмара а ледяна гора. Лозинський очам своїм не вірив, щоби можна було бачити в купі таку величезну гору чистого леду. Але це всі бачили. На кораблі все притихло, навіть шруби працювали обережніше й тихіше. А гора плила, тихо гойдаючися і раптом зникла зовсім, наче розтала...

Українські еміґранти і чех зараз же скинули шапки і перехрестилися. Німці і англійці не мають звичаю хреститися в часі молитви. Але вони так само вірять в Бога і також моляться і як тільки пароплав рушив далі, молодий пан у чорнім сурдуті з білими комірцями (ніхто не сказавби, що

Подібно мається справа з великими просторами землі — лятифундіями — ужитими під управу збіжжа. Всі роботи при продукції збіжжа виконується на лятифундіях машинами, також все під голим небом, а европейські емігранти можуть знайти при цьому заняття при обслузі машин підчас орання і сійби, в часі жнив і молочення. По скінченні цих робіт нема для робітників на лятифундіях ніякого заняття ані можности прожитку.

Поза великими пасовищами і збіжевими лятифундіям є ще в Арґентині маса землі, яка надавалася би на кольонізацію для малих господарств. Землі ці лежать далеко від міст, залізничих шляхів і ринків збуту, ціни земель є дуже ріжнородні, а спекуляція землею і обманства при набуванні фарм через нових кольоністів-емігрантів досі утруднювали раціональну кольонізацію і спричинювали, що малі і середні кольоністи кидали свої фарми і осідали по містах.

Кольонізацію в Арґентині нормує закон з 8. січня 1903 р., пізніщі розпорядки і декрет з 11 липня 1921 р. про великий кольонізаційний плян. Основною підставою цих кольонізаційних законів і розпорядків є, що землі за дармо не дається, але треба за неї платити. Ціну державних наділів, як міських, так і рільничих і пасовищ, як також вирубу лісів, означує кожноразово уряд відносно до льокальних условин. Бажаючий набути концесію на публичну землю, має вибрати собі відповідну, досі незаняту пайку і внести подання до Дирекції Земель і Кольоній в Буенос Айрес. О скільки Дирекція признасть концесію, то цей, що старається за землю дістає т. зв. „провізоричний титул", в якому вимінені є обовязки, які кольоніст має виповнити. До цих обовязків належить, що кольоніст мусить осісти на землі і її особисто управляти, мусить свою пайку огородити плотом або дротом, вибудувати протягом двох літ дім і господарські будинки вартости принайменше 500 пезів і розпочати годівлю худоби. Пайки не можуть виносити більше як 100 гектарів ріллі, або 2500 гектарів пасовища. Одна особа може дістати найбільше 2 пайки ріллі, або одну пасовища. Мінімальна ціна міських парцель виносить 10 паперових пезів, а рільних пайок 2.50 пезів за гектар, платні в шістьох річних ратах, зі 6 відсотками. Першу рату платиться при кінці першого року концесії. Остаточний титул власности дається кольоністові після сплати цілої належитости за землю і додержання умов заключених в провізоричному титулі. Уряд може позволити на видання остаточного титулу власности тим кольоністам, які заплатили шесту часть ціни землі готівкою і доповнили решту кольонізаційних умов. Рештою частю ціни обтяжується кольонію як гіпотекою. Концесіонар рільної пайки перед обняттям її на власність може вирубувати дерево на цій пайці тільки для власного ужитку.

Згідно з кольонізаційним законом несповнення вимінених в концесії обовязків спричинює зірвання контракту, а заплачені суми і пороблені уліпшення припадуть на річ держави.

Нові кольонії на державних землях закладається в околицях досі незалюднених, трудно доступних, що не мають ринків збуту для своїх продуктів. Життя і праця нових кольоністів є дуже прикра і щойно по кільканайцяти літах кольонії зискують на вартости.

Щоби розпочати господарку на нових кольоніях потреба мати або перед цим заробити, малий капітал 300—500 долярів на збудування дому і обійстя, на закупно худоби, коней і інвентаря.

Вкінці зазначити належить, що ціна землі в Арґентині, головно від 1911 р., коли видано декрет про продажу землі на ліцитації в ріжних місцях

це духовний) став посеред людей на носі корабля і голосно почав молитися. І люди молилися разом із ним і співали якісь канти, а святий спів перемішувався з гучним та жалісним криком корабельного ревуна, що знову посилав перед себе перестороги і стіна туману знову відповідала, тільки ще жалібніше та глухіше...

А море також чимраз більше втихало й лизало боки корабля, неначе пестилося й прохало у людей пробачення...

Жінки після того довго плакали і не могли заспокоїтися. Особливо жаль було Лозинському молодої сироти, котра сиділа осторонь і плакала, як мала дитина, затулюючи обличчя кінцем вовняної хустки. Він вже й сам не знав, як це сталося, а тільки він підійшов до неї, поклав їй на плече свою важку руку і сказав:

— Годі вже тобі плакати, дівчино, адже Бог милостивий!

Дівчина піднесла свої блакитні очі, подивилася на Лозинського і відповіла:

— Як мені не плакати... Їду сама на чужину. Дома померла моя мати, на кораблі батько, в Америці десь живуть мої брати, але де вони — я не знаю.. Подумайте самі, яка моя доля!

Лозинський постояв, подивився і нічого не сказав. Він не любив говорити на вітер, та й його доля була також темна. А тільки від того часу, де він не стояв би, де не сидів би, що не робив би, він усе думав про цю дівчину і стежив за нею очима.

Тоді Лозинський сказав до самого себе: „Стрівай, якщо я знайду там серед широкого і невідомого світу свою долю, то це буде також і твоя доля, дитино. Бо людині якось хочеться когонебудь жалувати й любити, зокрема, коли вона на чужині".

і часах підлягає великим ваганням і доходить значної висоти: 25, 50 і 80 пезів за гектар в місцевостях віддалених від міст і залізниць, 200 і 300 пезів за гектар в центральних провінціях (Буенос Айрес, Пампа, Кордоба і Евтрерієс) до 1000 пезів за гектар близько Буенос Айрес і залізничих вузлів. Найнизчі ціни землі удержалися ще в Сант Йаґо де Естеро, де гектар землі коштує около 300 пезів недалеко міста, а 100—150 пезів в околицях дальших від осередків збуту. Взагалі торговля і спекуляція землею в Арґентині є дуже розповсюднені і новий кольоніст, коли не знає при цьому еспанської мови і земельних прав власности, дуже легко може бути наражений на значні втрати і шкоди.

Зарібкова еміґрація.

Наші повоєнні еміґранти знаходять працю при рільних сезонових роботах на лятифундіях. Час збору збіжжа, переважно пшениці і кукурудзи треває більш менше від листопада до кінця марта. Але не через цілих тих 5 місяців тревають праці коло жнив в цілій Арґентині. В провінції Санта Фе жнива зачинаються в початках листопада і тревають до половини грудня (пшениця, лен), в Кордобі від кінця листопада до кінця грудня, в провінції Буенос Айрес до кінця січня. Відчисливши подорожі сезонового робітника і перерви в праці, в найліпшому випадку може він заощадити 400—450 пезів при праці коло жнив. По скінченні жнив на лятифундіях, нема ніякого зарібку на полі.

Українські еміґранти підшукують собі більше сталі праці при чорних земних роботах, будові доріг і залізниць, мостів, в пристанях і як чорноробуча сила в фабриках консерв, різнях, броварах, копальнях.

При цьому треба мати на увазі, що в арґентинськім промислі панує так, як на цілому світі, кріза і є там тепер багато безробітних.

Підшукуванням праці для еміґрантів займаються два державні бюра посередництва праці, а кромі цього ціла маса ріжних спекуляційних бюр. На загал беручи, зарібки робітника в Арґентині є значно низчі, як в Зєдинених Державах Америки і в Канаді, а в зимових місяцях від квітня до серпня взагалі є дуже тяжко знайти якусь працю.

Наші завдання.

Реальний еміґраційний політик мусить передовсім знати і числитися з фактами. Неоспоримим фактом є, що Арґентина після Канади являється сьогодні майже одиноким доступним тереном для української еміґрації. В 1927 р. виїхало туди около 10.000 українських еміґрантів з Галичини, Волині і Холмщини. Не всі вони були в тому щасливому положенні, як бувший посол до польського сойму Тимощук, який наперед поїхав сам на розвіди, а відтак виїхав туди з родиною, маючи зі собою кілька тисяч долярів, які дали йому спроможність від разу стати на ноги і заложити свою господарку. Загал українських еміґрантів, це бідні малоземельні рільники, яких манять ріжні аґенти виглядами на добрі зарібки. Арґентинський уряд не веде сам пропаґанди за іміґрацією до Арґентини, але полишив це корабельним товариствам, яких є концесіонованих в Польщі пять. Ці корабельні товариства, руководячися виключно зглядами зисків для свого підприємства, старалися мати як найбільше пасажирів, яких судьба після їх приїзду до Арґентини цілком не інтересує.

Другим фактом є, що наші еміґранти при роздобутті потрібних грошей на подорож попадають в кихті лихварів, а приїхавши до Арґентини тяжко приходиться їм заощадити стільки гроша, щоби сплатити довг з лихвою.

Третим фактом є, що наші еміґранти їдуть до Арґентини без знання еспанської мови і відразу попадають в гірші умовини праці, а то стають жиром ріжного роду арґентинських аґентів і спекулянтів.

Четвертим фактом є, що українці поза кількома читальнями „Просвіт“ не мають в Арґентині ніякої новочасної еміґраційної орґанізації як: Товариство опіки над переселенцями, бюра посередництва праці, кольонізаційного товариства, банку. Ні арґентинський уряд, ні польський конзулят в Буенос Айрес, не можуть охоронити наших еміґрантів від ріжного роду спекулянтів, головно при підшуканні праці і набутті землі та пасовищ.

З цього виходить, що ні український народ, ні арґентинська суспільність не має з нашої еміґрації хісна, а не мають його також самі еміґранти.

Збираючи ті факти і спостереження, уважаємо, що Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами мусить:

1) видати українсько-еспанський самоучок;

2) заложити Еміґраційний Банк для поборювання еміґраційної лихви;

3) негайно заложити в Буенос Айрес товариство опіки і помочі переселенцям, кольонізаційне товариство, бюро посередництва праці і банк.

Тільки після переведення такої орґанізації може мати еміґрація до Арґентини хосен для еміґрантів і для старого краю. Можна сподіватися, що в переведенні цего пляну знайде товариство зрозуміння і поміч.

І. Івашко.

Стережіться обманців.

З експозитури Еміграційного Уряду у Львові довідуємося, що в останніх часах вдалося при помочі старорства та поліції уявнити злочинну діяльність покутних писарів і еміграційних агентів, котрі проти еміґрантського закону занималися посередництвом в полагоджуванні ріжних формальностей для еміґрантів, звязаних з виїздом за кордон. Вербували вони по селах людей для деяких корабельних ліній, беручи навіть завдатки на корабельні карти і очевидно за це посередництво натягали еміґрантів на ріжні квоти, а незалежно

від того мусіли брати провізію за кожного пасажира від корабельних ліній.

Їх назвища є: Франц Урбан зі стрижівського повіту, Нагірняк з рогатинського повіту, Ґліксман з Лежайська до спілки з братом Ґаґлєр і Корн.

Урбан і Нагірняк натягали в додатку людей на ріжні грошові суми за вироблення афідавітів. Очевидно, був це обман, за що їх арештували і віддали судові до покарання.

При тій нагоді інформуємо заінтересованих, що по інформації в справах полагодження формальностей, звязаних з виїздом, належить звертатися тільки до Бюр інформації та помочі еміґрантам Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові і Тернополі або до Державних Урядів Посередництва Праці. Відносно закупна корабельних карт повинні еміґранти звертатися безпосередно до дотичних корабельних ліній, котрим не вільно послугуватися покутними агентами, про яких ми вище згадали.

Вигляди на цегорічний урожай в Галичині.

Відомий знавець господарських справ п. Каз. Пшибиславський, віцепрезидент Кредитового Земського Товариства, ось як характеризує в теперішній порі вигляди на цегорічний урожай в Галичині:

„Вчасні осінні морози спричинили це, що на значному просторі найурожайніщої землі, на чорноземельному Поділлі, осінні слабо розвиті і хирляві засіви, пішли під сніг. Озимина, яка вийшла не зле за перших місяців зими, підчас сильних вітрів і морозу на весну попсулася і далі псується, а ріпак вимерз на значних просторах. В наслідок цього в дуже багатьох місцевостях треба переорати озимину і поля засіяти ярим збіжжям.

Дуже пізна весна може оказатися катастрофальною для рільництва. Тільки де-не-де розпочалися весняні засіви напр. в заліщицькому і радехівському повіті. Зрештою в цілому краю, а навіть на Покутті не можна було розпочати весняних праць перед Великодними Святами.

Тільки поправа атмосферичних впливів в другій половині квітня і в маю може охоронити край від катастрофи неурожаю.

Зєдинені Держави Америки.

РІЛЬНИКИ.

На основі старого американського іміґраційного закону одна четверта часть квоти, призначеної для даного краю була зарезервована для викваліфікованих рільників і їх родин. З цего привілею користало досі в Польщі около 1500 осіб річно. Невідомо є, як наладнає цю справу новий американський іміґраційний закон. На підставі старого закону і практики, приймав американський консулят зголошення рільників і реєстрував їх після вичерпання квоти на рік 1927/28 на слідуючі роки. Тепер повідомляє американський консулят, що має вже зареєстрованих рільників таке число, що рільники, які тепер зголошуються мали би шанси одержати візу щойно після 1. липня 1934 року.

СПРАВА ПОЧТОВИХ ПОСИЛОК ДО КРАЮ.

Справа посилок старих річей для рідні до краю стає знову актуальна. Як відомо, міністерство скарбу розпорядком з дня 3. марта 1927 р. уповажнило митові уряди звільнювати від оплат уживані річи, пересилані з заграниці в дарі для незаможних мешканців в Польщі. Тепер, як доносить міністерство закордонних справ, почтові посилки чим раз частіше містять в собі річи зовсім нові і адресати роблять заходи в міністерстві скарбу, щоби воно звільнило їх від митових оплат. Відноситься це в першій мірі до посилок з Америки, які містять деколи люксусові річи, тютюн, папіроски і т. п.

Супроти цього звертаємо увагу еміґрантів і їх родин, що згаданий на вступі розпорядок міністерства скарбу відноситься виключно до старих, уживаних річей, за нові натомість річи мусить кожний платити належну митову оплату. Наслідком цього зовсім не оплачується посилати рідні нові річи і далеко краще, коли еміґранти посилають як дарунок для своїх в краю відповідну підмогу в готівці.

ШКІЛЬНИЦТВО В ЗЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Федеральне Освітне Бюро в Вашінґтоні образовує, що в американських школах цього року вчиться поверх 27,000 000 осіб, або приблизно пята частина всього населення. Цифра та обіймає учеників в усіх школах, які тільки є, починаючи з дитячих садків і кінчаючи вечірними курсами для дорослих й університетами. Кожна пята людина в Зєдинених Державах ходить до якоїсь школи.

Найбільше число учнів, розуміється в початкових школах (поблик скул) — приблизно 21,000.000, в середних школах (гай скул) трохи менш ніж 4,000.000, в колледжах і університетах який 1,000.000. Решта припадає на учительські школи професійні, технічні, сільсько-господарскі, то-що. В усіх школах число учнів зростає з року на рік. Один виїмок — так звані „бизнес скулс“ (торговельні школи), що дуже виросли підчас і зараз після війни, та з того часу втратили яку третину учеників.

ЧОТИРИ МІЛІОНИ БЕЗРОБІТНИХ В АМЕРИЦІ.

Бюро Праці, засноване робітничими юніями для економічних дослідів, подає, що в Зєдинених Державах під цю пору є чотири міліони безробітних. У тім числі чверть міліона вуглекопів при мягкім вугіллю. Відомий в Америці „ґенерал“ Каксей твердить, що на просторі між Бостоном

і Міннеаполіс 25 процент фабрик застановлено. „Да Бизнес Мегезін“ в числі за лютий подає, що до кожної сотні безробітних в 1921 році треба тепер дочислити по 22 безробітних. В Нюйорськім стейті відправлено з роботи лише в січні двацять тисяч людей. В деяких галузях індустрії робітники заняті лише по чотири дні в тижні. Тут треба зачислити вуглекопів при твердім вугіллю. Текстильні фабрики, фабрики обуви, сталівні також діткнені безробіттям.

Фабрики Форда починають пускати в рух і число занятих у них робітників збільшується по 1000 на тиждень. З Йонґставн приходить відомість, що тамошні фабрики скоро дадуть роботу всім тамошнім робітникам, які тепер не мають роботи, як лише настане весна.

П. КАРМАНСЬКИЙ

З бразилійської пущі

Чи бачили ви лисі гори
Де кукурузи шелестять?

Колись тут спали дикі бори —
І крок за кроком, кожну пядь
Нам приходилось здобувати,
Крівавим потом поливати.
Греміли фойси*) та сокири,
Валився праліс, стогнучи,
А ми безумні, мов факіри,
У тілі голод несучи,
Ранили в трощі руки й ноги
І з деревини клали стоги.

Сьогодня дивно нам самим,
Що ми упоралися з тим
Непроходимим, диким бором,
Що камянів на цій горі;
Що ці жахливі пустирі,
Мов золотистим омофором,
Помаранчевий криє ліс.
Та кілько вилилося сліз
В тих бідник ранштах**) з кілля й гилля,
Де наша малеч, мов бадилля,
Тремтіла гола на вітрах;
Де в темні ночі бив нас страх
І де лиш смуток горював!
Мов того праведного Йова
Господь нас горем бичував
І за убога людська мова,
Щоб змалювать жахливий ад,
Що переніс його наш брат...

*) Лісова будка
**) Серповатий прилад до витинання кущів

Хроніка.

Без афідавітів до Канади. Експозитура Еміґраційного Уряду у Львові комунікує нам, що в корабельній лінії Canadian Pacific є ще кількасот вільних місць для рільників, що їдуть без афідавіту до Канади.

Підвисшення числа рільних робітників до Німеччини. Німецька Робітнича Централя підвисшила число робітників, які цього року можуть виїхати до рільних робіт в Німеччині. Частина тих робітників має бути зарекрутована в люблинському воєвідстві, з якого досі не виїзджали робітники до Німеччини.

Експедиція до Перу. Вислана Головним Еміґраційним Урядом і кольонізаційним синдикатом у Львові, експедиція до Перу, прибула вже до перувійського міста Ікітос. Подорож експедиції тревала кілька тижнів і щойно тепер осягнула свою ціль. Експедиція має на ціли прослідити кольонізаційні терени над горішною Амазонкою і правобічними доплнвами. Клімат там дуже гарячий, цілий край натомість вкритий там густим тропікальним лісом.

Фільма „Шевченко“ в Канаді. В канадійських кінотеатрах почали висвітлювати нову фільму „Тарас Шевченко“, яку спровадили з України. Кінотеатри масово відвідують українські переселенці і з захопленням а то й зі слезами в очах приглядаються життю найбільшого українського поета.

Виступи І. Стешенка. Від 6 років перебуває у Зєдинених Державах відомий український оперовий співак Іван Стешенко. Постійно працює він в опері в Шікаґо, крім цього уладжує концертові виступи по всіх більших містах. Декілька концертів уладив він виключно для українських робітників. Українська преса за океаном, висказується про його виступи незвичайно прихильно.

Недостача жінок. У бельгійській кольонії Конго мущини самотні, бо там за мало жінок. У місті Леопольдвіль на 20.000 мешканців є лише 5 тисяч жінок. Тому уряд Конга вислав прохання до бельгійського уряду, щоби цей заохотив жінки до виїзду до Конга, які там зможуть скоро вийти замуж.

Смерть на чужині. В Кольомеліт у Франції відніс при праці тяжкі поранення український еміґрант Дмитро Тимчук з Глудна, пов. Березів. Наслідком ран помер він другої днини і похоронено його на місцевому кладовищі.

ЗМІСТ: До наших читачів за кордоном. — Поміч для еміґрантів. — Справа еміґрації до Франції. — І. Івашко: Арґентина. — В. Короленко: На морі. — Стережіться обманців! — Вигляди на пегорічний урожай в Галичині. — Зєдинені Держави Америки. — П. Карманський: З бразилійської пущі (поезія). — Хроніка.

Видає Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає Генрик Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.